

MUSEUM KENNERLAND

Historisch Genootschap **MKG** Midden-Kennemerland

Nieuwsbrief

jaargang 13
nummer 35

issn:
1382-9351

september
2005

Historisch Genootschap Midden-Kennemerland en Museum Kennemerland bestaan 75 jaar

Op 3 november 1930 werd de Kennemer Oudheidkamer opgericht door burgemeester Strick van Linschoten, de wethouders G.A. Zwager en K. Steyn, tezamen met een 11-tal inwoners van Beverwijk, die een huldigingscomité Van Loenen hadden gevormd en voor dit doel gelden bijeen hadden gebracht. Op die datum vierde de heer J.W.A.C. van Loenen zijn 40-jarig jubileum als gemeentesecretaris. Hij had een grote historische belangstelling, wat was gebleken uit de rol die hij gespeeld had bij de historische tentoonstelling, gehouden in 1927 in Beverwijk, ter herdenking van het verkrijgen van marktrechten in 1276.

De heer van Loenen werd benoemd tot erelid en voorzitter van de Kennemer Oudheidkamer. Eveneens werd hij voorzitter van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland, dat op 2 oktober 1930 was opgericht en dat als doel had het bevorderen van de kennis der geschiedenis in het algemeen en die van Kennemerland in het bijzonder. Zij diende dit doel te bereiken door ondersteuning op allerlei wijze van de Oudheidkamer (die toen dus nog niet bestond), het bevorderen van instandhouding van oude of historische gebouwen en monumenten, het onderzoeken van historische archieven en het houden van lezingen e.d. De voorzitter zou beide organisaties voorzitten.

De gemeente stelde een lokaal beschikbaar in het pand Raadhuisstraat 1, behorende tot de panden in de Breestraat waarin het raadhuis en de kantoren van de gemeente waren gevestigd. Deze kamer werd voorzien van een namaak-schoorsteenmantel met regelwand in 17^e-eeuwse stijl. Van de gemeente werd een aantal historische voorwerpen in bruikleen ontvangen.

Al snel werd door schenkingen de collectie uitgebreid. In 1939 werd de Oudheidkamer verplaatst naar de leegstaande Huis-houdschool. Het ruimtegebrek zou later chronisch worden. Van 1955 tot 1963 was de Oudheidkamer in het Regthuis te Uitgeest gevestigd. Overigens waren delen van de collectie elders opgeslagen, zoals in de bibliotheek. Men was erg beducht voor de grote vochtigheid in het Regthuis.

Het Genootschap hield in de jaren '50 vele lezingen en excursies, georganiseerd door de bestuursleden Calkoen, Scholtens, Moens en anderen, die soms zelf spraken. Ander bestuursleden waren o.a. Wintersteyn, Rijf, Leesberg-Terwindt en Luypen, in de jaren '60 gevolgd door Verwer, Van Venetien, Hooyer en Camfferman. De Oudheidkamer werd van 1963 tot 1967 ondergebracht in de Zeewijkschool en daarna, van 1967 tot 1989, in het veel mooiere Scheybeek.

Omdat de gemeente dacht dat Scheybeek veel geld zou kunnen opleveren moest de collectie toen worden opgeslagen. Dit zou duren tot 1991, toen het huidige onderkomen, het voormalige raadhuis van Wijk aan Duin aan het Westerhoutplein, na een restauratie kon worden betrokken als Museum Kennemerland. Het ledental van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland groeide na de oorlog aanzienlijk. Naast de vele lezingen kwamen er steeds meer publicaties tot stand, soms in samenwerking met de Kennemer Oudheidkamer.

Inmiddels beschikt het Museum Kennemerland, door steeds meer gericht verzamelen, onder meer over de grootste museale verzameling op het gebied van het aardewerk van de Kennemer Potterij. Ook vormt het werk van de voormalige Handtapijtknoperij Kinheim een belangrijke deelverzameling. De collecties zijn sinds de oorlog ruim verdubbeld. Daarbij had de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk een eigen en belangrijke inbreng. Sinds het verblijf in Scheybeek werden steeds meer tentoonstellingen georganiseerd. Inmiddels zijn dat er 2 à 3 per jaar. Een grote groep vrijwilligers maakt het mogelijk het Museum regelmatig voor het publiek open te stellen.

De Kennemer Oudheidkamer (nu het Museum Kennemerland) heeft samen met het Genootschap een bibliotheek opgebouwd die niet uitputtend groot is, maar vele zeldzame uitgaven bevat. De bibliotheek is digitaal ontsloten. De verzameling van het Museum ook voor een groot deel en de fotocollectie in mindere mate. Aan dat alles wordt nog hard gewerkt door een groep enthousiaste vrijwilligers.

In andere werkgroepen van vrijwilligers wordt onder meer gewerkt aan de inventarisatie van monumenten in Beverwijk, aan de beschrijving van graven op Duinrust, aan de transcriptie van de notulen van de vroedschapvergaderingen in Beverwijk en aan het conserveren en beschrijven van de fotocollectie.

Nu wordt gewerkt aan de voorbereiding van de feestelijkheden rond het 75-jarig bestaan, maar ook gedacht over de doelen en uitvoering in de komende jaren. Beide instellingen willen komen tot een historisch informatiecentrum, wat nog veel werk met zich mee zal brengen.

De viering van het 75-jarig jubileum zal worden opgeluisterd met de heruitgave van het werk van burgemeester Scholtens, die als amateurhistoricus van Midden-Kennemerland zijn sporen meer dan verdiend heeft.

Op zondagmiddag 9 oktober zal kunst en antiek worden beoordeeld ("kunst of namaak") en er wordt in het Museum een tentoonstelling ingericht die iets van de geschiedenis van de beide instellingen zal laten zien, naast een keuze uit 75 jaar collecties: veel dat nog niet eerder kon worden getoond, omdat het recente aanwinsten zijn of kwetsbare zaken die niet lang aan het daglicht mogen worden blootgesteld.

Later in het jubileumjaar zal er een boek verschijnen met verschillende facetten van de geschiedenis van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland en het Museum Kennemerland.

Er is dus de komende tijd het nodige te verwachten dat uw aller belangstelling verdient!

MUSEUM KENNERLAND
Historisch Genootschap
Midden-Kennemerland

Museumflitsen

Medio vorig jaar passeerde de wijzigingsakte van de statuten van de Stichting Kennemer Oudheidkamer bij de notaris. Daarmee werd de juridische situatie aangepast aan de werkelijk situatie. Al sinds 1991 wordt er gesproken over “Museum Kennemerland”, maar juridisch gezien beheerde de “Stichting Kennemer Oudheidkamer” het gebouw dat zo heette. Het was nog een hele klus om het gebruik van de naam “Kennemer Oudheidkamer” door allerlei instanties te doen veranderen in “Stichting Museum Kennemerland”. Toch zal niemand er verbaasd over zijn als er nog eens een brief aan de “Kennemer Oudheidkamer” in de brievenbus van Westerhoutplein 1 glijden zal.

Voor wat betreft de samenstelling van het bestuur beleeft het museum wat moeilijker tijden. Na twee zittingsperioden van drie jaar stelde onze voorzitter drs. A.Schweitzer zich per 1 januari 2005 om hem moverende redenen niet opnieuw beschikbaar. Zijn functie wordt tijdelijk waargenomen door de vice-voorzitter, de heer J.G.Berkhout. Er zijn al heel wat visjes uitgegooid, al meerdere gesprekken gevoerd, ook met de historische verenigingen zoals onze H.G.M.K, de H.K.H. en het Genootschap Oud-Velsen, maar dit leverde tot nu toe geen nieuwe voorzitter op.

Onze penningmeester T. Schrijvers gaf in het begin van het jaar te kennen met zijn werkzaamheden te willen stoppen in verband met het opstarten van een eigen bedrijf. Er werd een tijdelijke oplossing gevonden voor de vervulling van die functie, en er bestaat een zeer goede kans dat er binnenkort een nieuwe penningmeester zal kunnen worden benoemd.

Op de lijst van vrijwilligers die iedere week tijdens de openstelling als gastvrouw of gastheer aanwezig zijn, zijn ondertussen een vijftal nieuwe namen te vinden, ter-

wijl er nog twee worden opgeleid, die dan later beslissen of zij zich definitief als vrijwilliger op zullen geven. Dat neemt niet weg, dat gezien zowel de wensen van het museumbestuur als die van de gemeente Beverwijk – namelijk een constante openstelling op zaterdagmiddag en zondagmiddag – er nog wel wat kandidaten welkom zijn. En onder die meer dan 700 leden van ons Genootschap, allen historisch geïnteresseerd, zullen er toch nog wel mensen zijn die een klein stukje van hun vrije tijd en hun interesse aan het museum zouden kunnen wijden?

Er blijven ook op korte termijn toch nog een aantal vacatures. Bijvoorbeeld: een collectiemedewerker fotoregistratie, die goed met een computer om kan gaan en zal kunnen assisteren bij het invoeren van de fotogegevens. Voorbeeld 2: een projectleider tentoonstellingen en: tentoonstellingsmedewerkers. Derde voorbeeld: een bibliothecaris.

Alle informatie over vrijwilligerswerk in ons museum kunt u verkrijgen bij Aad Kok, tel. 228755.

Bij Museum Kennemerland stapten vorig jaar 860 bezoekers over de drempel. In 2003 waren dat er 866 en in 2002 vonden 770 bezoekers onze collectie. Het ziet er naar uit dat deze getallen in 2005 verbeterd kunnen worden: tot en met 14 augustus 2004 telden we 446 bezoekers en per 14 augustus 2005 stond de teller op 707 bezoekers. Zowel de tentoonstelling “Van Verdedigingswerk tot Monument”, alsook “Koen Mertens senior en Koen Mertens junior”, droegen aan de stijging van de bezoekersaantallen tot nu toe bij.

Heeft u zich als u op een zaterdagmiddag, of een zomerse woensdag- of zaterdagmiddag, het museum passeerde wel eens die blauwe vlag met witte letters en wat gele kleur naast de deur zien hangen? Heeft u wel eens gekeken naar wat er dan op

die vlag te zien is? Zag u ook dat er “Pré Wonen” op stond? En snapte u dat ook niet helemaal? Toch is er een eenvoudige verklaring voor! Sinds 2003 steunt de woningbouwstichting “Pré Wonen” ons museum als hoofdsponsor met een substantiële bijdrage.

Dat sponsorcontract, dat voor een aantal jaren is aangegaan, geeft Museum Kennemerland duidelijk meer armslag en helpt ons heel goed bij het totstandbrengen van een aantal van onze plannen. Dat wij daar het bestuur van Pré Wonen zeer erkentelijk voor zijn, mag hier best eens hardop gezegd worden. In de toekomst wordt de grote, te zware vlag vervangen door een tekstbord aan de muur naast de deur.

Er wordt hard gewerkt aan de nieuwe tentoonstelling, maar daarover zult u in de volgende Nieuwsbrief worden ingelicht.

Open Monumentendag valt dit jaar op zaterdag 10 en zondag 11 september.

Aangezien ons oude raadhuis van de Gemeente Wijk aan Zee en Duin op zichzelf ook al een monument is en wij de inhoud van het museum zelf natuurlijk ook “monumentaal” achten, zal Museum Kennemerland vanzelfsprekend ook geopend zijn.

Wij beschouwen deze “open dag” altijd als de afsluiting van het zomerseizoen. Vandaar ook dat het museum op zaterdag 3 en woensdag 7 september nog gewoon geopend zal zijn. Zaterdagmorgen om 10 uur zal de deur wijd openzwaaien en 's avonds pas om 5 uur weer sluiten. Uiteraard is de toegang dan geheel gratis. Op zondag is het museum wéér gratis te bezoeken, maar dan van 2 uur tot 5 uur 's middags. Natuurlijk mogen onze leden altijd gratis naar binnen, maar nu kunt u ook nog uw hele familie, kinderen en kleinkinderen, burens en vrienden, allemaal kosteloos meenemen! U bent welkom!

Nieuwe website

www.archeo-beverwijk-heemskerk.nl is de naam van de gloednieuwe website van de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk. Hier vindt u informatie over de werkgroep, over de werkzaamheden, de laatste nieuwtjes, jaarverslagen en nog veel meer. U kunt er foto's van vondsten bekijken en de onderzoeken volgen door middel van artikelen en rapportages. De website wordt regelmatig vernieuwd, aangevuld en uitgebreid.

Via de website kunt u vragen stellen betreffende het bodemarchief van Beverwijk en Heemskerk. U kunt vondsten aanmelden en ons vragen om een door u gedane vondst te laten determineren.

Wij mogen ons dan bezighouden met oudheidkunde, daarnaast zijn wij een enthousiaste groep die zich ook via het internet graag hedendaags aan u wil presenteren!

De website wordt gesponsord door Budget Webhosting uit Beverwijk.

*Jean Roefstra, Ria Vet en Michel Tuin
Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk*

Op zaterdag 2 april werd de Algemene ledenvergadering 2005 van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland gehouden in De Meerpaal bij de St. Josephkerk te Velsen-Noord. Deze werd bijgewoond door 27 leden.

IJs Luttik nam hierbij officieel afscheid als penningmeester en bestuurslid. Voor zijn enorme inzet en verdiensten voor het Historisch Genootschap werd hem door de voorzitter Joep Frerichs een zilveren speld aangeboden die speciaal voor deze gelegenheid werd vervaardigd door Ed Bilars. Na afloop werd door dhr. van der Ham een bijzonder interessante rondleiding door de St. Josephkerk verzorgd, waarbij ook de toren werd beklommen en een bezoek werd gebracht aan de naastgelegen begraafplaats. We kregen erg veel informatie over de bouw en het onderhoud van dit Velsers Monument.

Het verslag van de Jaarvergadering treft u aan in de Nieuwsbrief van maart 2006.

Heeft u nog fotomateriaal van Velsense bedrijven?

Het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland hoopt het komend voorjaar met een tweede boek over onze industriële streekgeschiedenis van Cor Castricum te komen. Ditmaal over Velsen, dus over IJmuiden, Driehuis, Santpoort en Velsen-Noord. Ook dit boek zit weer boordevol illustraties in de vorm van foto's, briefhoofden en advertenties. Alhoewel er reeds gebruik is gemaakt van zo'n 200 foto's ontbreken er nog vele. Een

van de oorzaken hiervan is het feit dat deze gemeente zo ontzaglijk veel (vooroorlogse) bedrijfjes en bedrijven heeft gekend. Van de meeste bedrijven beschikken we wel over een advertentie of briefhoofd, een geschikte foto ontbreekt echter. Hierbij derhalve het vriendelijk verzoek uw oude fotoalbums en schoenendozen (of die van uw ouders) na te lopen om te zien of er ons ontbrekend fotomateriaal in zit. Het gaat dus voornamelijk om vooroorlogse

foto's. Uiteraard is ook ander materiaal van harte welkom. Wij zouden erg graag de eventueel gevonden foto's scannen en zullen u deze uiteraard weer teruggeven. Info: Cor Castricum, tel 0251-228155

Een volledige lijst van de bedrijven waarvan foto's worden gezocht staat op onze websites: www.geschiedenisbank-nh.nl <http://000002619.geschiedenisbank-nh.nl/>

Agenda historische activiteiten

Op maandag 5 september vanaf 20:00 uur starten we het seizoen weer met een inloopavond in Museum Kennemerland. U bent van harte welkom met uw vragen, opmerkingen en nieuwtjes op historisch gebied.

10 en 11 september: Open monumentendag en Museumweekend.

17 september van 10:00 tot 16:00 uur rommelmarkt Grote Kerk.

Een marktplaats met in en om de Grote Kerk marktkramen met de Winkel van Sinkel, verkoping van goede, bruikbare artikelen (boeken, platen, CD's, glas- en serviesgoed, speelgoed, kleding, boeken en antiek) voor drie goede doelen: Kinderen in de Knel, Verbetering Interieur van de Kerk, Aanschaf materiaal catechisaties. Info Kostersechtpaar Arjan en Gerda van Rijn, tel. 374871.

zaterdag 24 september: de tweede culturele markt op het Kerkplein onder de titel **Beverwijk uit de kunst**. Museum Kennemerland en Historisch Genoot-

schap zijn aanwezig met een aantal voordelige aanbiedingen!

24 september van 12:00-17:00 uur: Jaarmarkt Oud-Velsen

Museum Kennemerland organiseert dit jaar in samenwerking met LIA een serie lezingen met steeds aansluitend een fietstocht over de landschappelijke ontwikkelingen in Midden-Kennemerland. De eerste lezing vond reeds plaats op 6 februari jongstleden en was een groot succes. Aanvang steeds om 14:00 uur, deelname kost voor iedereen € 2,50.

Al deze lezingen worden gehouden in het Museum en na deze lezingen volgt direct een fietstroute langs het besprokene. Aanmelden vooraf bij Ton Postma: telefoon 023-5380425; e-mail tonnic@wanadoo.nl. De onderwerpen die nog volgen zijn:

Zondag 2 oktober: ONTWIKKELINGEN ROND HET WIJKERMEER;

Zondag 13 november: DE AANLEG VAN HET NOORDZEEKANAAL EN DE GEVOLGEN VOOR HET LANDSCHAP.

zondag 9 oktober: viering van het 75-jarig bestaan van Museum Kennemerland en het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland. **KUNST-OF-NAMAAK**, 14:00-17:00 paviljoen Westerhout, Westershoutplein 3, Beverwijk

dinsdag 11 oktober: thema-avond georganiseerd door de Historische Kring Heemskerk: Jan Zweeris vertoont films uit 1978-1981 over het werk van de PWN in de duinen en De Oude Hoep. Aanvang 19.30; Historisch Huis, Kerklaan 1 Heemskerk.

dinsdag 15 november: thema-avond georganiseerd door de Historische Kring Heemskerk: Mark Harsfeld over de gevolgen van het Verdrag van Malta voor Heemskerk. Aanvang 19.30; Historisch Huis, Kerklaan 1 Heemskerk.

Voor beide thema-avonden vooraf svp aanmelden bij Meta ten Hagen, Suyckers Acker 10, Heemskerk, tel. 232138, tenhagen@wanadoo.nl

5 of 12 november: excursie naar het kasteel Marquette in Heemskerk o.l.v Jean Roefstra. Aanvang 19:30 uur; bijzonderheden volgen via de regionale pers.

Nieuws van de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerkerk

Waarnemingen

Breestraat-Peperstraat te Beverwijk.

Een archeologisch onderzoek op de locatie Peperstraat-hoek Breestraat stond de laatste jaren hoog op het verlanglijstje van de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerkerk. Door diverse leden van de werkgroep, met name J. Hendrikse en J. Kleijne Mak, is deze locatie oppervlakkig onderzocht en in de gaten gehouden. Helaas bleek dit niet voldoende te zijn. Een regionaal opererende schatgraver heeft kans gezien enige putten van het vermoedelijke 17e eeuwse huis van Jan Brugman leeg te roven voor eigen belang. Enige malen werden diverse schatgravers op heterdaad betrapt en op verzoek van de werkgroep door de politie verwijderd, maar het verdwenen materiaal is voor nader onderzoek verloren.

Op het terrein werden door de werkgroep veel losse vondsten gedaan. Het schervenmateriaal dat verzameld is dateert vanaf de 13e eeuw tot 18e eeuw en recenter. De vele baksteenformaten (13e-18e eeuw) die verzameld werden kunnen aanwijzingen vormen voor de bewoningsgeschiedenis van het terrein. De oudste bakstenen vallen op omdat deze tot de periode van het kasteel Banjaert (verwoest in 1204, zie: Roefstra 1997-2004) behoord hebben. Ze zijn te dateren tussen de jaren 1170-1190. Waarschijnlijk zijn ze evenals de vele andere exemplaren, die voornamelijk ten zuiden van de Wijkertoren in de directe omgeving werden gevonden, bestemd geweest

voor hergebruik in latere funderingen, muren, gevels en dergelijke (onderzoek in de afgelopen 25 jaar bevestigden deze stelling). Ook van een bekend formaat zijn de bakstenen die gedateerd kunnen worden tussen 1290-1310 die eerder in de originele fundering van de woontoren onder C&A aangetroffen werden. Ook dit formaat is vermoedelijk hergebruikt op dit terrein. Wat te verwachten viel zijn de diverse steenformaten die gevonden werden en behoren tot het huis van Jan Brugman dat op de kaart van Van Breen duidelijk afgebeeld staat.

Sporen uit de Prehistorie kunnen ook niet uitgesloten worden. Vlak naast de opgravinglocatie zijn tijdens rioleringswerkzaamheden door leden van de werkgroep profielen bestudeerd waarin cultuurlagen werden gevonden vanaf de IJzertijd (akkers) en de Vroege en Late Middeleeuwen. Het is daarom te verwachten dat deze in de opgravingputten d.m.v. het graven van archeologische vlakken goed onderzocht kunnen worden.

Gezien de bovenstaande vondsten zijn de verwachtingen met betrekking tot het terrein hoog gespannen. Door Jean Roefstra werden op verzoek van het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland gegevens over deze locatie geleverd uit het archief van de werkgroep (Alders, 2005).

De leden van de werkgroep hebben de sanering van het terrein nauwlettend gevolgd. Helaas kon niet helemaal worden voorkomen dat er toch beschadigingen optraden aan de aanwezige funderingen. (Zie: *Geen loos alarm archeologische bouwput*, Noord-Hollands Dagblad, 18 juni 2005.)

Gelukkig is door de oplettendheid van ons werkgroep lid J. Hendrikse erger voorkomen. Voordat de werkelijke opgraving kon beginnen was er dus al werk aan de winkel. Het verdere verloop van de opgraving wordt gedaan door een ons nog onbekend archeologisch bedrijf. De opgraving zal plaatsvinden vanaf eind juli, nadat het terrein is ontdaan van vervuilde grond. Volgens de richtlijnen van het 'plan

van eisen' (Alders 2005) worden daar ook leden van de werkgroep bij ingezet.

We houden u op de hoogte!
Jean Roefstra, Juni 2005

Voor wie meer wil lezen:

G.P.Alders: *De vroegste baksteen in Holland en Friesland*, in: *Westerheem* xxxiv, nummer 1(1985).

G.P.Alders: *Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van de locatie Breestraat / Peperstraat te Beverwijk, gemeente Beverwijk*, Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland(2005).

J.Roefstra en F.M.Wiegmans: *Dagrapporten onderzoek rioleringsleuf Peperstraat* (onuitgegeven, 1988)

J.Roefstra, *Op zoek naar Albert Banjaert en zijn huis te Beverwijk (Sint Agathenkerk)* in; *Castologica* nummer 2/3, Nederlandse Kastelen Stichting, Wijk bij Duurstede (1997).

J.Roefstra: *Wie was Albert Banjaert en waar stond zijn kasteel?* in: *Ledenbulletin* 24, Historisch Genootschap Midden-Kennemerland en Museum Kennemerland, pagina's 14-27 (2000).

J.van Venetien en R.M.T.Verwer (1974): *De stede beverwyck affghetekent door Daniel van Breen 1648/1649*.

J.Roefstra: *Beverwijk-Koningstraat* in: W.Blazer & J.Roefstra, *Archeologische kroniek Noord Holland over 2001*, Historisch Tijdschrift Holland, 34e jaargang, p. 23 (2002).

Open Monumentendag en Nationale Orgeldag

Tijdens de Open Monumentendag op 10 september zal de Heer Markx zijn collectie afbeeldingen van de Wijkertoren tonen in de Grote Kerk. Hebt u thuis een mooie afbeelding van de Grote Kerk dan kan ook uw bezit tentoongesteld worden. Aanmelden bij het infonummer hieronder. Maar er is meer te zien: naast het antieke avondmaalsilver een heel oude toverlantaarn met lichtbeelden. Enkele jaren geleden

kwam deze voorloper van de dia-projector tevoorschijn bij de opruiming van de zolder samen met enkele doosjes 'lichtbeelden' (een soort dia's op glas). Guus Wiemer zal om 11.00 uur en om 14.00 uur dit oude toestel laten werken. Verder is de Archeologische Werkgroep weer aanwezig met de laatste vondsten. Er zijn diverse verkoopstalletjes van het Orgelfonds, de Wereldwinkel, de Zending en de Zonnebloem.

Sportievelingen kunnen de toren beklimmen voor 1 euro (inclusief koffie/thee/limonade).

Op deze Nationale Orgeldag met het thema "Horen, Zien en Spelen" zijn er om 10:30, 13:30 en 16:00 uur orgelbespelingen op het prachtige Müllerorgel, gevolgd door een rondleiding naar het orgel. Bezoekers die een toetsenbord beheersen mogen zelf het orgel bespelen. De Grote Kerk is die dag open van 10.00 tot 17.00 uur en de toegang is gratis. Letterlijk en figuurlijk kan de kerk die dag laten zien wat zij "in de kast" heeft.

Info Kostersechtpaar Arjan en Gerda van Rijn, tel. 374871.

Wat bezoekers ervan vonden . . .

Soms heb je dat wel eens. Dan komt die vraag naar boven: "Waarvoor doen we het eigenlijk? Waarom ga ik als vrijwilliger weer naar dat Westerhoutplein om een middagje het museum open te houden?"

De volgende verzameling van meningen van bezoekers over Museum Kennemerland geeft er misschien een antwoord op. En kan ongetwijfeld ook de leden van ons Historisch Genootschap opwekken om eens met andere ogen kijkernd naar binnen te stappen.

26-09-04: "Het was erg leuk".

28-11-04: "Interessante toelichting bij de Lunetten".

29-11-04: "Met ontzettend veel genoege hebben we een bezoek gebracht aan ons eigen "streekeigen" museum. Voor sommigen een kennismaking, maar dan wel een die om een herhaling vraagt. We wensen jullie alle succes bij jullie werkzaamheden en zullen zeker stil staan bij jullie verzoek om aandacht te besteden aan de gewenste versterking van het kader. Hou ons op de hoogte van jullie plannen!"

10-12-2004 (Bezoek van 14 burgemeesters): "Van oudsher het hart van Kennemerland, met dank voor de inzet van bestuur en vrijwilligers van dit fantastische museum". "Ook vanuit Bennebroek, *de Parel van Kennemerland*, veel waardering voor dit prachtige museum."

12-12-04: "Vanuit Eindhoven brengen wij een paar dagen door in Bergen en zijn ons vaasje aan het zoeken. We hebben het hier gevonden in uw aardewerkcollectie. Wij vonden het geweldig!"

16-01-05: "Na een wandeling in Westerhout hebben we zomaar dit museum ontdekt. Heel leuk!"

16-01-05: "Als je zo vlak bij woont, is het een grote verrassing wat in dit museum te zien is. Vooral het speelgoed, schaatsen e.d. van vroeger; heel leuk om te zien. Het was de moeite waard!"

20-02-05: "Ik vind het een heel interessant museum. Heel leuk om te bezoeken."

20-02-05: "Interessant om iets meer van je eigen geschiedenis aan de weet te komen."

24-02-05: "Mooi, dat er toch nog waardevolle spullen bewaard zijn gebleven."

24-02-05: "Herinneringen aan vroeger kun je hier mooi tot leven roepen."

24-02-05: "Proficiat met 75 jaar BEWARING. Op naar de volgende 75 jaar."

27-02-05: "Een bijzondere en verrassende rondleiding van Jacob Brakenhoff over de Lunetten, de Stelling van Amsterdam en de prachtige restanten rond C'cum, Beverwijk, Wijk aan Zee. Ook de kaarten van Oud Beverwijk."

20-03-05: "Eindelijk was het zover, bezoek aan museum met als hoogtepunt het Velser Aardewerk. Heel bijzonder. Compliment voor het museum met zijn unieke collectie. Maar niet alleen dat; er is genoeg te zien. Veel succes."

03-04-05: "Interessante tentoonstelling over de Lunetten!"

09-04-05: "Geweldig museum! Bedankt ook voor de heldere & goede info..."

10-04-05: "Wij waren er weer. Een goede expositie."

17-04-05 (28 volwassenen en 10 kinderen): "Wat een hartstikke leuk Museum en wat een enthousiaste rondleiders." En: "Ontzettend interessant en we zijn heel goed geïnformeerd." En tenslotte: "Soms is onbekend onbemind. Dat is nu rechtgezet!"

08-05-05: "Ik vond die kakstoel heel gek, maar ik vond het museum heel mooi. De schilderijen vond ik ook heel mooi en ook het weefgetouw vond ik heel mooi en nog bedankt voor de uitleg."

22-05-05: "Leuk museum, nooit eerder geweest, komen vast nog eens terug."

28-05-05 Namens 12 padvindsters: "Heel erg bedankt voor de rondleiding!"

01-06-05: "De blazoens van de Rederijkers, het Kennemer Aardewerk en de Tapijtknoperij, dingen om trots op te zijn."

Op 11 juni jl werd de tentoonstelling "*Koen Mertens senior en Koen Mertens junior, 100 jaar kunstenaarsschap 1906-2005*" geopend:

11-06-05: "Overgrootvader, grootvader, kinderen en kleinkinderen, alles in een ruimte om de kunst van Mertens te bewonderen. Wat altijd zo gewoon was wordt plotseling bijzonder."

11-06-05: "Genoten van de geweldige combinaties op deze expositie. Ook een paar mooie stukken van Jr. aangekocht."

18-06-05: "Wat een leuk museum!"

18-06-05: "Complimenten voor jullie verzameling!"

18-06-05: "Hartstikke interessant, leuk al die kaarten van Nederland."

18-06-05: "Bedankt voor de gastvrijheid en wat een leuke waardevolle, interessante middag."

26-06-05: "Jammer, dat wij hier niet eerder waren!"

29-06-05: "Een buitengewone keurige opstelling van attributen uit de oude tijd. Er wordt tegenwoordig door de ouders en grootouders veel gesproken over de "oude tijd". Dat zijn echter woorden. Hier kunnen de kinderen zien hoe het "werkelijk" was. Aanrader voor scholen."

02-07-05: "Wij waren vandaag in eerste instantie voor het Velser Aardewerk. Prachtige frisse kleuren en heel bijzondere modellen. Verder vinden wij dit zo'n leuk,

verrassend museum, interessante dingen van heel vroeger tijden, maar ook herkenbare voorwerpen uit onze jeugd."

06-07-05 Namens Genootschap Oud Noordwijk: "Omdat we Koen goed kennen is deze boeiende tentoonstelling weer een verrassing voor ons."

09-07-05: "Leuk museum! Vooral de keramiek-verzameling is heel bijzonder!"

09-07-05: "Als oud-bewoner van Beverwijk - al was het maar 1½ jaar - heb ik genoten van dit mooie museum. Beverwijk en omstreken gingen weer leven."

13-07-05: "Bedankt voor de zeer persoonlijke ontvangst. Bij het zien van zoveel mooi art deco-aardewerk bloeit mijn hart open. Veel succes met het museum."

24-07-05: "Onverwachts (op onze fietstocht) even binnen gewipt. We stonden perplex wat voor moois hier tentoongesteld staat. Heel veel succes in de toekomst. We komen zeker nog eens langs."

27-07-05: "Nooit te oud om te leren, wat een prachtig aardewerk van Hollandse huize."

30-07-05: "Prachtige tentoonstelling van De Zwing en Velser Aardewerk!!"

31-07-05: "Zeer grote en belangrijke (mooie) collectie Velser aardewerk. We komen beslist nog eens terug."

10-08-05 Pieter V., Auckland, New Zealand: "Lange tijd niet geweest; even mijn vader opzoeken." (*Die Vader is een van de twee gemeentelijke veldwachters op de foto's in de hal van het museum. Hij had een klein kamertje links in wat nu de "Burgemeesterskamer" in het museum genoemd wordt*).

13-08-05: "Prachtige collectie aardewerk van beide Koen(en) Mertens. Riep vele herinneringen op. Ook de rest van het museum bewonderd. Erg de moeite waard."

14-08-05: "Thank you very much for your good English explanations!"

Zeker is dat het enthousiasme van de vrijwilligers terug te vinden valt in de enthousiaste commentaren van bezoekers.

Er blijft een vraag over na het lezen van al deze complimenten. Hoe zou het toch komen dat er voor de nieuwe tentoonstelling vanaf 11 juni tot nu toe pas 13 leden van ons Historische Genootschap de drempel van het museum passeerden? Zou het misschien komen doordat zij allen met vakantie waren? In dat geval kan het in september nog behoorlijk druk worden! Het zou geweldig zijn als die andere 690 leden dan nog allemaal gratis en kosteloos de tentoonstelling van Koen en Koen Mertens komen bezoeken. Tenslotte is het Museum Kennemerland voor hen veel dichterbij dan voor al die bezoekers uit Hoorn, Apeldoorn, Krimpen a/d IJssel, Delft, Zandvoort, Aerdenhout, Groningen, Katwijk, Amsterdam, Purmerend en ga zo maar door!

Jeugdherinneringen

Onlangs nam ik weer eens het boek 'Praatjes en Plaatjes van Beverwijk(ers)' ter hand. Daarbij kwam ik op blz. 105 geheel bovenaan de foto tegen van het gebouw op de hoek van de Kees Delfsweg-Baanstraat. Jammer dat de tekst in de marge niet vermeldde dat erin gevestigd was de openbare ULO. Generaties Beverwijkers ontvingen daar onderwijs van de leraren Visser, De Klerk, Roest, Tukker, Van der Oord, Dragt, althans in mijn periode, van 1942-1946. Toen ik naar aanleiding van een en ander met mevr. Toepoel belde, kon ik haar nog meer uit mijn periode vertellen; feiten die ook haar niet bekend waren. Zij vroeg mij toen of ik een en ander eens op papier wilde zetten en dat naar de Historische Kring opzenden. Bij deze waag ik een poging, hoewel het niet eenvoudig is om een chronologische volgorde aan te houden.

Vader en moeder Hutter waren wat we nu misschien economische vluchtelingen noemen. Wegens armoede in de Drentse velden rond Schoonebeek en Nieuw Amsterdam trokken zij met hun nog geen jaar oude zoon Jan (geboren in Sleen) naar Velsen, in de hoop daar een betere toekomst op te bouwen. In de binnenhaven bij de latere Cementfabriek lag een lekke ark op het droge. Daar werd ik in augustus 1929 geboren. Al spoedig trokken de Hutters naar Beverwijk, waar we gingen wonen in een huisje van één van de drie onbewoonbaar verklaarde hofjes aan de Hoflanderweg en de Kerkstraat. In het eerste 'huisje' woonde opoe Stein, een dame, die voor een of ander goed doel zilverpapier inzamelde.

Wat zal het jonge gezin, met inmiddels drie kinderen, hebben moeten ploeteren om het hoofd boven water te houden. Gelukkig konden de krotten op de hofjes worden verlaten. We kregen een woning aangeboden in het Pruisdorp, aan de Grensstraat 28. Overigens: was daar de grens tussen de gemeenten Beverwijk en Wijk aan Duin gelegen? Het terrein dat vrijkwam na de afbraak werd daarna gebruikt als opslagplaats voor de autosloperij van Joep Faber.

De man die niet zo gemakkelijk in de omgang was, maar veel voor het Pruisdorp heeft gedaan, o.a. bij het organiseren van de bevrijdingsfeesten na 1945. Ook door zijn toedoen werd een speeltuin gesticht aan de Kerkstraat op het terrein tussen groenteboer Beentjes en kolenboer Vesies. Aan één van de huizen tegenover de voormalige speeltuin moet zich nog een gedenkplaat van de eerste steenlegging voor het Pruisdorp bevinden.

Ook in de Grensstraat moest hard gewerkt worden om de economische eindjes aan elkaar te knopen. De crisisjaren deden zich danig voelen. Vader pakte van alles aan. Verkoop van bloemen, haring, en petroleum, terwijl ook het boerenwerk als aardappelen-, uien- en bietenrooien in de IJ-polders niet werd geschuwd. En toch werd ook vader tenslotte werkloos. Stempelen in de barakken op het 'Parkeerterrein' was twee maal per dag verplicht om voor steun (ww-geld) in aanmerking te kunnen komen. Ook kregen de werklozen bonnen, waarop ze bij de winkels blikken gehakt, margarine of schoenen konden bekomen.

Vier maal in de week gingen schoolkinderen van de werklozen naar dezelfde barakken om te worden voorzien van een warme maaltijd ('het eetzaaltje' in onze woorden). Vier dagen van de week eten volgens een vast menu: groentesoep op maandag, zuurkoolstampot op dinsdag, donderdags boerenkool met worst en op vrijdag rijst met vis. Dit laatste vanwege de vele katholieke deelnemers.

Vanuit de Grensstraat gingen wij aanvankelijk naar de Vondelschool aan het Moensplein. Door een misverstand werd dat de Zeewijkschool van Dangermond en toen de nieuwe openbare Noorderschool aan de Grote Houtweg klaar was kwamen wij onder de hoede van P. Krabbendam en zijn personeel (juffrouw Van Lingem, Hoogkarspel en de onderwijzers Jonker, Bos en Tukker). Op die nieuwe school kwamen ook kinderen uit Heemskerk en omgeving. Hun ouders kozen om principiële redenen voor een openbare school (Alie Huisman, Eef Kluit, Jannie Plantijd en vele anderen). Naar die nieuwe school lopend, gingen wij door de Heemskerkerweg, waarbij we vaak even de afvalbak van Motorencos nasnuffelden of er nog stukjes carbid waren te vinden die waren overgebleven van het autogeen lassen.

Via de Alkmaarseweg (snoepwinkeltje Tweehuis) en door het poortje van Kochs, de kolenboer, kwamen we langs de Ceta Bever (kijken naar het hijsen) op school. De 'schoolschoonmaak-familie' Witte woonde tegenover de school.

Eens thuiskomend van school stond het eten niet klaar, maar zaten er twee vreemde heren met vader en moeder te praten. Het waren twee ambtenaren van de Sociale Dienst. Vader had fietsreparaties uitgevoerd en de verdiensten daarvan niet opgegeven. Gelukkig was een van de twee ambtenaren een echt sociaal voelend mens die er niet op uit was Barbortje te laten hangen, maar voorstelde dat vader een rijwielzaak zou beginnen. Wat een gebeurtenis voor ons! We kregen een winkel, waartoe de voorkamer van ons huis werd ingericht. Voor reparatie moest je achterom. En de zaak marcheerde.

Een andere ingrijpende gebeurtenis in het Pruisdorp vond plaats in de vroege morgen van 3 oktober 1940. Een vliegtuigbom verwoestte enige huizen in de Dierluststraat. Grietje Kievit en haar moeder verloren daarbij het leven. Er vielen tientallen brandbommen. Later die morgen bleek er één precies in onze schoorsteen te zijn gevallen, maar gelukkig in het meekomende roet gesmoord. De open ruimte in de Dierluststraat is jarenlang het speelterrein van de jeugd geweest.

Grote indruk op ons maakten ook namen door de grote mensen genoemd: van IJsselmuiden, Nick van Egmond, Kees Groot, Willem Brasser met zijn stijve nek en de familie van Pietje Kikker, de orgeldraaier. Zij waren Spanjestridders, stijders tegen het opkomende nazisme. Later in de oorlogsjaren hoorden we thuis vaak namen van Jan Bonekamp en Hannie Schaft, die als verzetsmensen nog wel eens bij mijn oom op de Alkmaarseweg kwamen. Ook Jan Huider, onze overbuurman, gesneuveld op de Grebbeberg, was eerst alleen maar een naam. Na de bevrijding gingen die namen echt wat voor mij betekenen.

In 1942 kwam een nieuwe mijlpaal in mijn leven. Ik ging de 7e klas van Vonk op het Moensplein verlaten en de openbare ULO aan de Baanstraat beginnen. De lessen op de ULO konden beslist niet optimaal worden gegeven. Soms werden andere schoolgebouwen ingeschakeld, omdat er geen kolen waren (of gas) voor de verwar-

ming. In de pauzes van de school werd veel gevoetbald op het pleintje achter het PEN-hokje. Wat zal melkboer Neef op de hoek van de Patersweg vaak zijn hart hebben vastgehouden, bang voor zijn winkelramen. Want Han Jansen en Jean Lejeune konden ook toen al een aardig balletje trappen.

Naast de openbare ULO lag de Bisschoppelijke Kweekschool. De intern wonende studenten wekten nogal eens verwondering op, omdat de studenten slechts in groepjes van drie, wandelend naar o.a. de pont in Velsen-Noord, hun weekend moesten doorbrengen. Tussen het hoofdgebouw en onze school lag een groot buitenterras. In de oorlog waren daar de TBC-patiënten van Heliomare uit Wijk aan Zee ondergebracht. Als er luchtalarm werd gegeven, voor de overkomende vliegtuigen op weg naar Duitsland, kwam het zware luchtafweergeschut achter het station aan de Nieuweweg in actie. Wij stonden achter de ramen van de school en zagen hoe de nonnen in hun witte uniformen de buiten liggende TBC-patiënten naar binnen reden. Als niet alles binnen redelijke tijd lukte kregen de patiënten buiten alvast de po aangereikt om hun hoofd te beschermen tegen de eventuele granaatscherven die naar beneden kwamen.

Om nog wat meer herinneringen op te halen ga ik in gedachten lopend van mijn ULO-school naar huis. Langs de Bisschoppelijke Kweekschool lopend zie ik voor het raam van het huis naast horlogemaker Repko een jongeman naar ons zwaaien. Het is Gerrit Outenaar, in onze taal 'Gekke Gerrit'. Wij hadden er totaal geen notie van hoe de ouders van geestelijk gehandicapte kinderen geleden hebben onder de plagerijen van de jeugd. Verder lopend kom ik langs het gebouwtje tegenover Repko. Daar repeteerde naar ik meen het kinderkoor 'Kindergeluk', opgezet door de Geheelonthoudersbond. Nu langs fietsenmaker Post en bloemenhan-

del Boogaard. Naast Boogaard stond een houten gebouwtje van de Esperantovereniging. Bij de kruising van Arendsweg en Torenstraat meubelzaak Akse, slager Kuis en Enkabéwinkelier Scheerman. Even de Torenstraat inkijkend zie ik melkhandel Vessies. Willem Vessies was later (een heel sympathieke) wethouder van de gemeente Beverwijk. Zijn broer was toentertijd bij ons beter bekend. Klein, lopend met een kruk en... hij was muziekleraar.

Ik loop de Torenstraat niet in, maar ga rechtdoor langs een paar huisjes waar Van Buggenum woonde. Ook bij ons bekend, want het gezin had meer dan tien kinderen. Even verderop woonde een 'griazelige' man. Later bleek ons dat hij een danig verbrand of een Lupusgezicht had. Hij was een poosje orgeldraaier.

Zijn buurvrouw was 'bocheltje', wij zeiden nooit mevrouw Schweitzer. Zij dreef een textielwinkeltje. Op de volgende splitsing van Heemskerkerweg, Grote Houtweg en Sara Burgerhartstraat nog vier middenstanders: melkboer Bakkum, een winkel voor tweedehandsgoederen van Jan Brasser, de kruidenier-groenteboer Jut Groen, die in de oorlog op een bord aankondigde dat hij ook 'Hij-boenders' verkocht, en tenslotte op de andere hoek bakker Olsthoorn, waar we 's zomers dikwijls de bedrijvigheid gadesloegen als bij warm weer de zijdeur openstond.

Om thuis te komen loop ik langs de muur van boer Frayman. Hij haalde schillen en groenteafval op, voerde dat aan zijn koeien en ventte nog zelf weer de melk uit. Aan de overkant stond een groot gebouw, waar sigaretten werden gefabriceerd, naar ik meen Philips(?). Daarnaast de boerderij van Baltus. Nog even bij kapper Brands de Dierluststraat in, het hoekje om naar de Grensstraat en... "blijf maar!", anders loopt moeder voor niets naar de winkelafdeling.

Vermeldenswaard is misschien het feit dat ons Drents gezin eind 1944 weer tijdelijk in Veenoord-Nieuw Amsterdam kwam te wonen, maar nu als onderduikadres. Wat was het geval? In vaders persoonsbewijs stond uiteraard zijn geboortjaar 1905. Dat betekende dat hij zich had te melden voor de Arbeitseinsatz. Bij Duitse razzia's verdween vader dan ook vaak onder de vloer van de woning. Vader kwam in contact met verzetsman Toon Kok, wonende aan de Kuikensweg. Het verzet veranderde het geboortjaar op het persoonsbewijs in 1903. Toon Kok werd slachtoffer van verraad. Een Rijksduitser van de Wehrmacht werd in vertrouwen genomen, die zou waarschuwen als een razzia dreigde. Mijn vader vertelde mij later dat hij Toon had gewaarschuwd die Duitser niet te vertrouwen. Maar Toon zou hebben gezegd dat hij al een revolver had gekregen van de soldaat. Dus dat zat wel goed! Helaas kreeg mijn vader gelijk en Toon is nooit

meer levend teruggekeerd. Bang dat Toon misschien namen genoemd zou kunnen hebben, besloot mijn vader met het gezin te vertrekken naar zijn (schoon)ouders in Drente.

Samen met enkele andere Drentse en Groningse gezinnen wisten zij een lege Rijnaak, die veenaardappels naar het westen had gebracht, te charteren om, met zoveel mogelijk spullen in het ruim, via het Noordzeekanaal-IJsselmeer naar Zwartsluis te varen.

Wie meer over een en ander wil lezen, ook over Toon Kok, leze van Jan van Egmond (Ijmuiden) zijn boek *Alle dagen oorlog*. Zie ook *Een straatje om in Beverwijk*: Toon Kokhof.

Pas in juni 1945 konden wij naar Beverwijk terugkeren. U zult begrijpen dat de studie op de ULO sterk door de gebeurtenissen op negatieve wijze was beïnvloed. Toch mocht ik in de 4e klas plaatsnemen en slaagde met matige cijfers in 1946 voor het ULO-A diploma.

Van 1946 tot 1950 volgde ik de opleiding voor onderwijzer aan de Rijkskweekschool in Haarlem. Daar door ruimtegebrek thuis de studieomstandigheden verre van ideaal waren, verbleef ik nogal veel in de Hendrik Burgerstraat. Aan de families Nieuwenweg (wasserij De Eendracht) en Mak ben ik veel dank verschuldigd, omdat zij in positieve zin aan mijn vorming hebben bijgedragen. Vooral de (felle) discussies met de studenten Cas, Aat en Coos Mak. Na het behalen van de hoofdakke en de landbouw- en tuinbouwakten kwam ik uiteindelijk in Drente terecht aan de lagere landbouwschool te Oosterhesselen. Niet ver van de geboortedorpen van vader en moeder. En zo was de cirkel weer rond.

E. Hutter (Velsen, 19-8-1929)
Anwending 2
7861 BE Oosterhesselen

tekeningen: Rein van Balen, fotografie: C.E. de Boer

Verrassende vondst uit de dertiende eeuw in de Lessestraat te Heemskerk.

De Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk is tijdens de eerste archeologische waarneming op het sloopbouwterrein Lessestraat direct gestuit op het onderste restant van een fundering (een vlijlaag, bestaande uit zand en puin van gave, gebroken bakstenen) waarin zich tientallen Middeleeuwse bakstenen van groot formaat bevinden (de zg.kloostermoppen). Jaap Hendrikse was de gelukkige om deze vondst bij de eerste schop in de grond te doen. Naast het fundament werd een brede greppel aangetroffen. In deze greppel -ca 2meter breed- werden enige fragmenten kogelpotardewerk aangetroffen, evenals in de vlijlaag van het fundament. Zowel de middeleeuwse bakstenen als de Kogelpotfragmenten zijn te dateren in het midden van de 13de eeuw (ca.1250, datering J. Roefstra en J. Kleijne Mak). Alles is opgemeten, gefotografeerd en vastgelegd op tekening door de leden van de werkgroep. Het nieuws van de vondst baarde opzien en haalde de provinciale pers (krant, radio en zelfs TV Noord-Holland).

We hebben hier waarschijnlijk te maken met de resten van een 13de eeuws nog onbekend stenen gebouw. De lengte hiervan is zeker meer dan 7 meter geweest. Helaas werd het door de aanleg van een riool tijdens het onderzoek onmogelijk gemaakt om dit vast te stellen.

Tijdens de aanleg van de Wijk Zuidbroek zijn de fundamentresten hiervan waarschijnlijk weggegraven en verloren gegaan (ca. 1960). Een cultuurlaag uit de Middeleeuwen leek even verderop wel intact. Nog verderop bevindt zich een soort grachtje of greppel waarvan de wanden met klei verstevigd leken. Helaas kon dit door de

snelvorderende grondwerkzaamheden niet nader onderzocht worden.

De resten van het gebouw bevinden zich op het voorterrein van het centrale Hofgebouw van de curtis Hofland dat voor het jaar 1248 (de hof werd in datzelfde jaar met alle grond verkocht aan de ridders Simon van Haerlem en Wouter van Egmond) aan graaf Willem II, gewezen Roomsconing, van Holland toebehoorde (Roefstra 1997-2002). Bij bestudering van de luchtfoto's van dit gebied in de jaren tachtig werden door enige deskundigen vele structuren herkend naast het aangetroffen bodemreliëf van het voormalige hofgebouw genaamd Hofland.

De vondst is een verrassing omdat er dienstgebouwen van het Hof van vóór de verkoop verwacht werden. Het onbekende gebouw is dus tegelijkertijd met vele kastelen in de omgeving gebouwd. De gebruikte bouwmaterialen en de plaats duiden op een vermogend man die de middelen had om een dergelijk pand te laten bouwen. Waarschijnlijk moet deze in de lenen van de heren van Haerlem gezocht worden, met name in de akte van van 10 maart 1251. Het is echter nog veel te vroeg om conclusies te trekken. Vermoedens dat het zou gaan om resten van het middeleeuwse kasteel Meerestein moeten tegengesproken worden. De resten van dit kasteel bevinden zich vlak naast de hui-

dige grens tussen de gemeenten Beverwijk en Heemskerk.

Wat het gebouw precies als functie heeft gehad of eigenaar, dat wordt momenteel onderzocht in de archieven.

Om het overige deel van aangetroffen resten van het 13e eeuwse gebouw te onderzoeken is het noodzakelijk om door middel van proefsleuven en/of afvlakken een completer beeld te krijgen. Helaas geeft de door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek aan de werkgroep verleende vergunning (artikel 41) hiervoor nog geen mogelijkheden.

Niet alleen bovenstaande vondst werd gedaan op het terrein. Veel dieper dan de restanten van het fundament werd een cultuurlaag aangetroffen uit vermoedelijk de Inheems-Romeinse tijd (0-400 Na Chr) en stroomgeultjes van het vroegere Oer-IJ. De werkgroep had deze in de directe omgeving meer aanwezig zijn. Al met al een zeer goede start van een onderzoek dat vermoedelijk nog enige jaren zal duren. We houden u op de hoogte.

Jean Roefstra

Literatuur:

J.Roefstra: *Onderzoek naar een bodemreliëf te Heemskerk* in; Castologica nummer 2, Nederlandse Kastelen Stichting, p. 335-342 (1998).

J.Roefstra: *Van curtis tot kasteel. 40 jaar amateur archeologie in Beverwijk en Heemskerk* in: Ledenbulletin 26, Historisch Genootschap Midden-Kennemerland-Museum Kennemerland, p.24-34 (2002).

J.Roefstra: *Lessestraat-Euratomsingel*, Archeologisch nieuws van de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk, in: Nieuwsbrief HKH, Jaargang 16, afl. 2-nr. 55, p. 6-7 (2005).

Jaar van het kasteel 2005 officieel geopend door Konigin Beatrix.

De Nederlandse Kastelen Stichting heeft 2005 uitgeroepen tot jaar van het kasteel.

Op 15 april jongstleden vond de officiële opening daarvan plaats op het pas gerestaureerde kasteel Nederhemert door onze vorstin die met een druk op de knop een documentaire startte over het gerestaureerde kasteel. Namens de Nederlandse Kastelenstichting werd door Jean Roefstra, in zijn acteerrol voor de gelegenheid als Dirk van Herlaar met zijn gade Yolande (C. van der Berg), uit handen van de directrice van de kastelen stichting, mevrouw A. Kylstra-Wielinga, het eerste exemplaar van de educatieve CD-rom "Heel veel kasteel" aangeboden. Hierop is Jean ook te zien.

De CD-rom is geschikt voor leerlingen van groep 7-8 en de brugklassers en is gemaakt door de SLO in opdracht van de Nederlandse Kastelen Stichting. Onderwijskundigen, geschiedkundigen, multimedia-experts, tekenaars, fotografen en leden van "living history"-groepen hebben hun medewerking verleend. De CD-rom is bij de NKS te bestellen.

Beverwijk en Heemskerk zijn rijk geweest aan kastelen. Daarom leeft hier de wens om de nodige initiatieven te ontwikkelen. Gedacht kan worden aan samenwerking met de culturele historische instellingen in onze gemeenten, speciale lessen op scholen, excursies, tentoonstellingen en grote en kleine Middeleeuwse evenementen.

Boeknieuws

Notulen van de vergaderingen van de vroedschap van de stede Beverwijk

Voor het derde achtereenvolgende jaar is de werkgroep Paleografie er weer in geslaagd een nieuw deel met de transcriptie van de "Notulen van de vergaderingen van de vroedschap van de stede Beverwijk" uit te brengen. Deel III bevat de teksten van de jaren 1661 t/m 1672, plus lijsten met persoonsnamen, trefwoorden, veldnamen en "vreemde" woorden. In plastic ringband, 86 pag. € 6,25.

Koen Mertens senior en Koen Mertens junior, 100 jaar kunstenaarschap 1906-2005

Een handzaam boekje waarin de ontwikkeling van een van de oprichters van de Potterie Kennemerland kort maar helder wordt beschreven. 32 pagina's; rijk geïllustreerd; full colour. Verkrijgbaar in Museum Kennemerland. € 4,-

Het Mysterie van de Tijdgeest

Voor kinderen in de leeftijd van 8-12 een puzzeltocht door Midden-Kennemerland, waarbij in een spannend verhaal terloops veel van de geschiedenis van de streek kan worden opgestoken. 20 pagina's plus plattegrond; geïllustreerd; full colour. Verkrijgbaar o.a. in Museum Kennemerland, bij de Stayokay Hostels en bij de aanlegsteiger van de draagvleugelboot. € 3,25

Molens langs de Zaan door Thijs de Gooijer

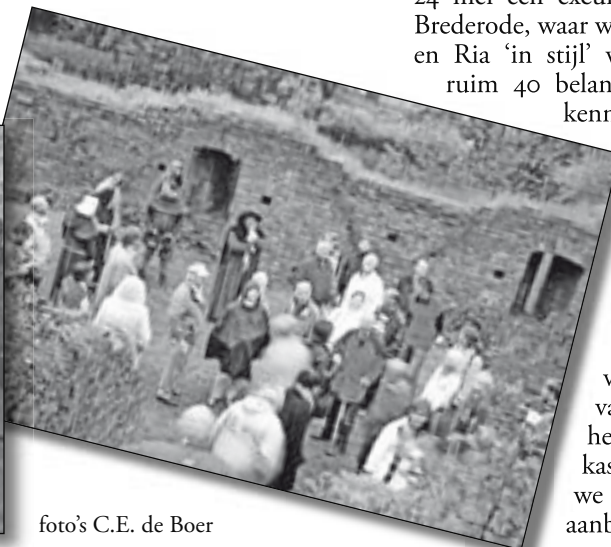
Een leuk overzicht met veel oud beeldmateriaal van dit stuk industriële geschiedenis.

ISBN 90-72810-50-3, uitgeverij René de Milliano, Alkmaar; 136 pagina's. € 16,50

Scholtens en Midden-Kennemerland

Ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum brengt het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland de "verzamelde werken" van oud-burgemeester H.J.J. Scholtens opnieuw uit, verzameld in één band, aangevuld met een biografie. Op de bijgeleverde CD-ROM is het complete 'standaardwerk over de geschiedenis van de streek' volledig te doorzoeken op tekst. ISBN 90-807522-6-6, 480 pagina's, gebonden, geïllustreerd. Vanaf 9 oktober verkrijgbaar o.a. in Museum Kennemerland. € 30,-

Jean Roefstra en Ria Vet zijn gaarne bereid om hun medewerking hieraan te verlenen en te adviseren.

foto's C.E. de Boer

Noord-Hollands Arcadia

Vanaf 14 september verkrijgbaar: ruim 400 Noord-Hollandse buitenplaatsen in tekeningen, prenten en kaarten uit de Provinciale Atlas Noord-Holland, door Christian Bertram. Over het culturele verschijnsel 'buitenplaats' en haar ontwikkeling door de eeuwen heen.

Midscheeps, de zeeman vertelt

Verhalen van zeelieden uit de regio en de rest van Nederland, geïllustreerd met 350 afbeeldingen van onder meer alle schepen die in de verhalen voorkomen. Uitgeverij Lanasta, ISBN 90-807822-9-7, 336 pagina's, € 34,95

Kastelen en buitenplaatsen in Velsen, Deel III: IJmuiden, Velsen-Zuid en Velsen-Noord

In dit deel beschrijft Jan Morren de geschiedenis van 24 buitenplaatsen, waaronder Velservedijk en Plackersbos in IJmuiden, Rooswijk en Watervliet in Velsen-Noord en Velserbeek en Waterland in Velsen-Zuid. De laatste twee zijn fraaie voorbeelden die bewaard zijn gebleven van de ooit zo mooie reeks van buitenplaatsen in Velsen. De beschreven geschiedenis wordt ondersteund met groot aantal afbeeldingen.

U kunt bij de auteur intekenen tot 15 september 2005, als extra zult u dan ook als intekenaar in het boek worden vermeld. Na de intekenperiode zijn de boeken alleen verkrijgbaar bij de boekhandel. Tevens bestaat de mogelijkheid uw serie compleet te maken nu deel I (Santpoort) in herdruk verschijnt; deel II (Driehuis en Velserbeek) is nog verkrijgbaar. Ook kunt u deel I, II en III samen met een luxe opbergcassette bestellen.

Auteur: J. Morren, Uitendaalstraat 16, Santpoort-Zuid, Uitgever: Ben Vermeer, Velsen-Zuid. ISBN 90-808333-2-0, ca. 288 pagina's. Prijs bij intekening: € 26,95. Na de intekenperiode: € 34,95. Luxe uitvoering: € 39,95. Verschijningsdatum: november 2005.

Jubileumboek HGMK en Museum Kennemerland

Door omstandigheden moest deze uitgave worden uitgesteld. In de loop van 2006 zullen de jubilerende organisaties alsnog dit boek uitbrengen met daarin een beschrijving van hun geschiedenis van de afgelopen 75 jaar. Actieve leden die een uitnodiging ontvingen om hun bijdrage hieraan te leveren kunnen deze alsnog insturen!

Zo organiseerde het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland op dinsdag 24 mei een excursie naar de ruïne van Brederode, waar we onder meer door Jean en Ria 'in stijl' werden ontvangen. De ruim 40 belangstellenden konden er kennis nemen van de rijke

historie van dit ooit zo machtige kasteel en de generaties van Brederode.

Het enthousiasme waarmee Jean deze geschiedenis vertelde en verklaarde deed voor veel deelnemers de tijd van de Middeleeuwen herleven. De volgende kastelen-excursie kunnen we dan ook van harte bij u aanbevelen!

boekenverkoop

verkrijgbaar in Museum Kennemerland tijdens de openingsuren:	leden	niet-leden
Historische reeks:		
1 Dagverhaal der doormarcheerende troepen (Ledenbulletin 23)	€ 8,-	€ 11,25
2 Een haven in de Noordzee, een waterweg naar Amsterdam	€ 8,-	€ 11,25
3 Wijk aan Zee, dorp aan de branding (Ledenbulletin 25)	€ 8,-	€ 11,25
Ledenbulletin 24	€ 8,-	€ 11,25
Ledenbulletin nr. 26 "40 jaar amateur-archeologie"	€ 8,-	€ 11,25
Ledenbulletin nr. 27	€ 8,-	€ 11,25
Ledenbulletin nr. 28	€ 8,-	€ 11,25
Scholtens en Midden-Kennemerland	€ 30,-	€ 30,-
Wat Mijnheer zegt moet gebeuren (Waterland)	€ 10,-	€ 12,50
Een straatje om in Beverwijk	€ 10,-	€ 12,50
Beverwijk en zijn industriële geschiedenis	€ 20,-	€ 25,-
Praatjes van en plaatjes over Beverwijk(ers)	€ 12,50	€ 16,-
Weerzien in Beverwijk (verzameling historische verhalen)	€ 8,-	€ 11,25
Kaart van Beverwijk en Alkmaar van J. v. Deventer, 1560	€ 10,25	€ 10,25
Alle charters uit het Museumbezit tussen 1500 en 1873, getranscribeerd en met samenvatting en/ of transportacteformulier en voorzien van een uitgebreid register, waarin o.a. alle persoonsnamen en veldnamen, in drie afzonderlijke delen gebundeld tot één gebonden boek van 274 pagina's. Op bestelling:	€ 24,-	
Transcriptie van de notulen van de vroedschapsvergaderingen van de stad Beverwijk vanaf 1642. Een schat aan interessante en verrassende gegevens over het wel en wee van de stad en haar burgers in vroeger tijden. Plastic ringband, Boek I (1642-1650), 57 pagina's Boek II (1650-1661), 86 pagina's Boek III (1661-1672), 86 pagina's Op bestelling, per deel:	€ 6,25	
U kunt zich voor een abonnement opgeven bij E. Toepoel, tel. 228497		
Foto-CD met ruim 1200 ansichtkaarten van Beverwijk e.o.	€ 11,25	€ 13,50
Koen Mertens senior en Koen Mertens junior, 100 jaar kunstenaarschap	€ 4,-	€ 4,-
Het Mysterie van de Tijdgeest	€ 3,25	€ 3,25
Fiets-en wandelroute Midden-Kennemerland Inzicht	€ 3,-	€ 3,-
Een plattegrond van Beverwijk 1830 - 1840	€ 2,50	€ 2,50
Midden-Kennemerland in de Vroege en Hoge Middeleeuwen	€ 20,-	€ 20,-
Het ontstaan van Beverwijk als stedelijke nederzetting	€ 9,-	€ 9,-
Kroniek van het Beverwijks katholiek gemengd koor 50 jaar, nog enkele exemplaren, inclusief CD	€ 16,-	€ 16,-
Focus op Beverwijk	€ 17,50	€ 17,50
Matses met aardbeien	€ 6,75	€ 6,75

colofon

De Nieuwsbrief is een uitgave van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland te Beverwijk en verschijnt 3 x per jaar. Daarnaast verschijnt 1 x per jaar een ledenbulletin voor de leden van het Genootschap.

Redactie: Arie van Dongen, Cor de Boer, Cor Castricum, Hans Wagemakers. Redactieadres: Vondellaan 62, 1942 LK Beverwijk; email: avdongen@wanadoo.nl

Secretariaatsadres Historisch Genootschap Midden-Kennemerland:

J.J.M. Brakenhoff
Anemonenlaan 11
1943 BC Beverwijk
telefoon 0251 - 226291
email: jabrak@wanadoo.nl
www.geschiedenisbank-nh.nl

Nieuwe leden van het Genootschap kunnen zich opgeven bij de ledensecretaris:
Mw. P.M. Pennycook-Hilbers, Acacialaan 65, 1943 GR te Beverwijk,
tel. 0251-220150
email: gkpennycook@hotmail.com

De contributie bedraagt minimaal € 10,- per jaar (meer mag!) + voor leden buiten de IJmond € 2,50 aandeel in de portokosten.

Nieuwe leden kunnen zich ook opgeven door dit bedrag over te maken op postgirorekening nr. 224943 t.n.v. Historisch Genootschap Midden-Kennemerland te Beverwijk, met de vermelding: "nieuw lid". U ontvangt dan p.o. het ledenbulletin van dat jaar + de reeds verschenen Nieuwsbrieven + een welkomstpremie.

Bezoek ook eens onze websites:

www.geschiedenisbank-nh.nl (doorklikken naar Beverwijk via de Erfgoed Adresgids)
www.museumkennemerland.nl

Tijdens de culturele markt "Beverwijk uit de kunst" op 24 september zullen verschillende van deze uitgaven tegen extra aantrekkelijke prijzen verkrijgbaar zijn in onze kraam op het Kerkplein!

Kunst of namaak?
Vals of echt? Van grote of kleine waarde?

Formulieren voor het aanmelden van uw kunst- of antieke voorwerpen zijn verkrijgbaar in het Museum.
Insturen vóór 25 september!

openingstijden

Museum Kennemerland

Gedurende de wintermaanden is het museum geopend op zondagmiddag van 14:00 tot 16:30 uur; in juni, juli en augustus op zaterdag, zondag en woensdag van 14:00 tot 17:00 uur.

Op feestdagen is het museum gesloten. Leden van het Historisch Genootschap hebben, met partner, gratis toegang.

werf ook eens een nieuw lid!

geef deze Nieuwsbrief na lezing door aan een buur of familielid!

Kunst of namaak?

Het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland werd opgericht op 2 oktober 1930. Het Museum Kennemerland werd als Kennemer Oudheidkamer gesticht op 3 november 1930. Beide organisaties vieren dus dit jaar hun 75-jarig bestaan.

Ter gelegenheid van dit jubileum kan het publiek op zondagmiddag 9 oktober kunstwerken en antiquiteiten laten beoordelen. Is het kunst of namaak? Vals of echt? Van grote of kleine waarde?

Van 14:00 tot 16:30 uur zal een commissie van deskundigen de beidejarige instellingen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de kunst- of antiekwaarde van uw voorwerpen in Paviljoen Westerhout op Westerhoutplein 3, tegenover het Museum (naast Huize Westerhout; de voormalige muziekschool)

De commissie zal bestaan uit:

Dr. Pieter Biesboer

conservator bij het Frans Halsmuseum, Haarlem

Willem de Winter

taxateur en eigenaar-directeur van E.J. van Wisselingh en Co, Haarlem

Jeffrey A.P. Bosch

directeur veilinghuis Bubb Kuyper, Haarlem

Fries Berkhout

conservator van Museum Kennemerland; voorheen provinciaal museumconsulent in Noord-Holland

Roel van Gulik

conservator-archeoloog van Museum Kennemerland

Er zal bovendien een aantal naslagwerken aanwezig zijn om merken e.d. te kunnen verifiëren, en waarin eventueel achtergrondinformatie over uw objecten kan worden opgezocht.

Gezien de te verwachten belangstelling zullen maximaal 3 voorwerpen per persoon bekeken kunnen worden.

U neemt deze voorwerpen voor eigen risico mee. Er wordt dan een prijsindicatie gegeven; géén taxatie.

Munten en postzegels zullen niet worden beoordeeld. Meubelen vormen gezien de maat veelal een probleem.

Voor een goede voorbereiding, en om deze middag optimaal te kunnen indelen verzoeken wij u zich vooraf schriftelijk aan te melden als u uw voorwerpen aan deze deskundigen wilt voorleggen. Dat kan door vóór 26 september onderstaand formulier in te sturen naar Museum Kennemerland, Westerhoutplein 1, 1943 AA Beverwijk, of door een e-mail met dezelfde gegevens te sturen aan jabrak@wanadoo.nl. Het is in elk geval verstandig daarbij een foto mee te sturen.

Naam:

Telefoon:

Adres:

e-mailadres:

Ik kan komen vanaf 14:00 uur / 15:00 uur / 16:00 uur / heb geen voorkeur (s.v.p. aangeven)

Uw BESCHRIJVING van maximaal 3 voorwerpen: